

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement

Binnen de stad, 7 fr. per jaar.
 Buiten de stad, 8 fr.
 Een blad afzonderlijk 125 centimes.
 De abonnements zijn vooraf betaalbaar.
 Aankondigingen 125 centimes per drukregel.
 Reclamen, omissen en andere artikelen vooraan of midden in het blad: 1 fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 13 MEI

Volkgezondheid.

De Akademie van geneeskunde heeft een prijskamp uitgeschreven voor het beste werk over de middelen om het volk gezond te maken. Wij hebben in 't geheel de pretentie niet den aanzienlijken prijs van vijf duizend fr. te willen winnen. Toch zullen wij ons overlooven drijpuntjesnuten te doen, die de volksgezondheid zeer zouden bevorderen.

Eerste puntje. De nieuwe schoolwet afschaffen, het staats-onderwijs afschaffen, en met een deel van de miljoenen die daaraan verkwist worden, allerlei werken te doen om de overstromingen te beletten; immers de overstromingen zijn niet alleen ruïnerende, maar daarenboven laten zij op de landen, in de straten en huizen stinkend water en verpestend slijk achter, waar menigmaal de droevigste ziekten en kwalen uit voortspruiten.

Tweede puntje. De uitgaven van dwaze wereldstaken, zoals het paleis van justitie te Brussel, dat 39 tot 60 miljoen kost; de papierkrabberij inkrimpjen, het getal bedienden verminderen en met die spaarzaamheid de lasten verminderen.

Op die wijze zal het volk min moeten uitzetten voor de ontvangers van alle slach, 't zal dat geld kunnen gebruiken in 't eigen huishouden, en duizenden zullen er een stukken vleesch mee in den pot steken, waardoor zij beter zullen gevoed worden, iets wat aan hunne gezondheid groot voordeel zal bijbrengen.

Derde puntje. De militaire lasten verminderen, die nu opgeslokt worden door kanons, fortjen, wapens en mannen; min jongelieden onttrekken aan hun ambacht en aan hun vaderlijke plicht. Zoodeende zal het veel min gebouren dat ene familie die opkomt, weer geheel ten anderen geraakt, doordien de oudste zoon alles moet laten om soldaatje te gaan spelen. Veel families zullen alsnak niet meer in den nood geraken; de kleine kinderen zullen geen honger moeten lijden en voor altijd in armoede vervallen; in plaats van teer en ellendig op te groeien, zullen zij leven van het amsicht der ondsten, ook een ambacht leeren den kost hebben gelijk het behoort en gezond worden.

Van alles wat.

Er wordt gedurig geroepen over het watbestuur in Turkije. De Engelsche gezant, om te tonnen hoe ver het gaat, schrijft aan zijn gouvernement het volgende:

« Zoo zware belastingen worden op de etwaren en de nijverheidsvoortbrengsels geheven, dat Russische produkten, met inbegrip der inkomende rechten, goedkooper zijn dan de inlandse. Het gevolg daarvan is dat de inlandse nijverheid ten gronde moet gaan.

Ehwell, de toestand is in België juist dezelfde; het zijn de Kamers van handel en nijverheid die het duidelijk in hun verslag geschreven hebben. 't Is zeker in dien zin dat de ministerieelen zeggen: *L'Etat Turcisch dan Paapsch?*

Wat ruizmekers! nogmaals is een ministerieele Volksvertegenwoordiger, de heer Olin, voor het gerecht gedaagd, beschuldigd van opstoking tot tweegevecht. Hij kreeg maar 500 frank boet, aangezien zijn voorgaandelijk goed gedrag.

De ministerieelen willen geene vrouwen meer die in kloosters en nonnenscholen opgebracht zijn. Zij moeten beschaalde meisjes huwen die de wereld kennen en de liberale principes toegedaan zijn.

De prins van Chimay, liberale representant heeft zulke vrouw gevonden en hij weet van geluk te spreken. De *Gazette de Charleroi* schreef gisteren:

« Prins Alfons de Chimay pleit in echtscheiding voor de burgerlijke rechtbank van Charleroi. Hij zou zijne vrouw in echtscheib betrappt hebben met eenen kamerknecht Bosson geheeten. »

« De prinses zal niet ertegen opkomen en de echtscheiding laten uitspreken. »

HET

geheim der oude jufvrouw

(VERVOLG EN EINDE.)

M. von Hirschsprung deed zich, namens zijn nog levende vader, als eenigen erfgenaam erkennen, en de nalatenschap der jufvrouw werd hem ter hand gesteld. Hij verklaarde de vorderingen der Hirschsprungs ten laste der familie Helwig betrekkelijk de ontvreemde zestig duizend daalders voor volkomen voldaan, nadat de professor de dertig duizend daalders van tante Cordula uit zijn eigen vermogen verduubeld had en daarmede het kapitaal tot het volle bedrag uitbetaald.

Het verbaarde manuscript der opera van Bach moest mevrouw Helwig met duizend daalders vergoeden. Zij deed dit eerst taanknarsend, nadat zij van alle zijden de verzekering had bekomen, dat een proces nog veel grotere offeringen van haar zou vergen.

« Waarom zou ik het loochenen? zegde de advocaat blozend en dirp aangedaan tot den professor, toen die op den morgend van het vertrek

Die niet werkt, moet niet trekken.

« 't Is maar rechtvaardig, zegt de *Journal de Gand*, dat de traktementen van de geestelijken verminderd worden. Nu zij in de school niet meer komen en minder biichten hooren, moeten zij minder betaald worden. Minder werk, minder geld. »

Neen lieve man, maar juist het kontrarie. De priesters zouden veel minder werk hebben als iedereen zijn plicht volbracht, dan nu dat zij er moeten achter zitten.

Maar zoo is het niet met de meesters zonder leerlingen, de mamzellen met pluisen op den hoed en volants op de kleeren, maar zonder kinderen op de banken. Die zouden, naar het werk berekend, moeten trekken: ☉.

Waarom slaat het ministerie den trek hier lie-den niet af volgens zij minder leerlingen hebben? Het ministerie van binnenlandsche zaken moet naar het onderwijs niet meer kijken en is de helft van zijn werk kwijt. Rolin trekt echter geen centiem minder dan zijne voorgangers die dubbel werk ablegden. Ook Van Humbeek trekt volle soldo.

M. Sainetelette maakt tegenwoordig in het buitenland veel plezier en laat in België den boel maar knoelen. Hij strijkt niet-min zijn traktement op. Waarom ook aan hem niet gezegd: « Hor eens kameraad, die niet werkt, moet niet trekken! »

Zij gaan sparen.

« De toestand der financien is onrustgekkend; er moeten vele en grote besparingen gedaan worden. » Zoo schreef de heer Scailquin, liberaal van Brussel, in zijn verslag over het budget.

Ehwell, niet langer dan woensdag heeft het ministerie kredieten gevraagd: **Een miljoen en half miljoen** voor het bouwen van **nieuwe scholen zonder leerlingen**. Dus te kort in de kas voor 1882: **10 miljoen 500 duizend frank**

Eene vergelijking.

L'conomie financiere zegt dat de schoolstrijd in België den ondergang van het land zal veroorzaken.

Ziehier wat die strijd tot hier toe gekost heeft: **LIBERALEN. — 294 miljoen 687 duizend 600 franken**, geld van de belastingen, leeningen en verhoogde lasten aan de provincien en de gemeenten opgedroeven.

KATHOLIEKEN. — 61 miljoen uit hunnen eigenen zak.

Brussel, 11 mei 1882.

Mijnheer de Postrijder,

Ik weet nieuws:

De liberalen zijn beschaamd over die grootvertooning die zij aan ons vaderland gegeven hebben, vertooning die zoo schrikkelijk veel geld gekost en zoo bitter weinig, ja geen het minste voortgebracht heeft. Gij begrijpt zeker al dat ik wil spreken van het school-onkwest, dat, onder ons gezegd, enkel uitgevonden werd om aan den laster tegen de priesters en het katholiek onderwijs uitgestrooid zoo wat schijn van waarheid en belang te geven. (Schijsch bedriegt, en op bedriegen is de geuzerij uit.)

Wat klaar bewijst dat de volledige faasco van hun belachelijk en nuttelos werk den liberalen zwaar op den maag weegt, is dat zij hoog en laag uitroepen dat het school-onkwest het werk van den heer Malou is. Als zij dat aan uwe lezers mededeelt, zullen zij zeker compassie gaan krijgen met de opperhoofden der geuzerij; twee jaren lang werken deze met overpoosden ijver tegen het katholiek onderwijs en de priesters der katholieke kerk; een berg van beschuldigingen wordt opengestapeld en, op het verachte oog-blik baart die berg... ene muis. Zij zijn duidelijk dat zij zich belachelijk gemaakt hebben en dat het katholiek onderwijs even gezond

gebleven is, en leggen nu de schuld op eenen katholiek.

De heer Malou had wel een onderzoek voorgesteld over den bachelijken toestand der *officieele scholen*, maar de geuzerij heeft een onkwest gemaakt tegen het *erijze katholiek onderwijs*.

« Het katholicismus (de H. katholieke Kerk), dat is de vijand » is de leuze der liberalen en die leuze is, hedaendaags bijzonder, het kenmerk hunner werken.

« Een klein voorbeeldje daarvan vind ik tot zelf in het Tongersch geuzenblaadje van zondag, dat een vriend mij ter hand gesteld heeft. In eenige regels raadt dat goddeloos blad biechtstoel, predikstoel en eene groote heilige (de H. Lutgardis) op eene schandelijke wijze aan. Dat de goede God die ongelukkige schrijvers hunne deugnietgerij toch wille vergeven!

Zoo en nog erger is het dat al de ministerieele bladen tegen de religie, die moet vernietigd worden, in het graf gedolven, en wat weet ik al!

Als de koning zijne trouwrede uitpraak, mocht de naam van God er niet in vermeld worden. De rechterzij stelde voor in het antwoord op de trouwrede te zeggen: « Wij zullen, met Gods hulp, de wabaart van het land bewerken. » Neen, de ministers wilden niet, zij gingen het alleen doen; God mocht niet meehelpen. Gij ziet nu wat er van is!

Over veertien dagen schreef de *Flandre liberale*: « Geen rechtinnig liberaal bestaat er, die niet aan de vernietiging werkt van alle godsdiensten. »

En de heer Pergament, professor in de hooge school te Brussel, zegde dinsdag in eene voordracht: « Wij allen, liberalen, willen niets dan het gezag der kerk vernietigen! »

Wat kwaad de religie aan al die gytrroote schrijverslaars en baldebaars gedaan heeft, weten wij niet. Of de menschen beter en treffelijker zullen zijn, als zij meenen dat er geen God bestaat, daar twijfelen wij aan. Wat die groote vernietigers in de plaats zullen stellen van de religie, weten zij zelve niet; de heer Laveleye schreef onlangs, dat de zedeleer de grondslag van de samenleving is, en die zonder religie niet bestaan kan.

Wilt gij de reden weten waarom die mannen zoo op den rug van de religie zitten?

Omdat het in Frankrijk zoo is... De partij van Frankrijk!

Maar Frankrijk en zijn naaperke, het kleine België, zijn de geheele wereld niet. Wij zullen daarom eens zien hoe het in andere landen gaat. Niet in platgeklopte, vervallen, uitgeleefde rijken, gelijk Frankrijk en Italië, die met den dood worstelen, — maar bij groote, zegeverende, machtige volkeren, die aan het hoofd staan van de beschaving, de nijverheid en den handel!

Voorerst in **Duitschland**. Den 11 oct. geleden schreef de keizer een eigenhandigen brief aan raadshoor Hann, schrijver eener geschiedenis van den kultuurkamp. Z. Majesteit zegde:

« Uw werk zal aan elken onpartijdigen lezer bewijzen, dat mijn gouvernement in vrede met de katholieke Kerk moet leven; de Staat en de Kerk moeten door gezamenlijke pogingen, hun doel trachten te bereiken, en met vriendschappelijke gevoelens jegens elkander bezielt zijn. »

Den 11 februari zegde de keizer nog aan het korps der professors, dat hem kwam gelukwenschen over zijnen verjaardag:

« Verget bijzonderlijk niet, van in het hart der studenten het godsdienstig gevoel levendig te houden. Dit gevoel kan alleen treffelijke burgers en gelukkige menschen maken. »

In de *Independence Helge*, de bijzonderste ministerieele gazet van ons land, troffen wij den 26 maart de volgende regelen aan:

« De betrekkingen tussehen den Kroonprins van Pruisen en den Paus zijn uiterst vriendschappelijk; de prins heeft met den heer Schlozer, den nieuwen gezant bij den Paus, het middagmaal genomen bij den kardinaal Hohenhofe, die op de gezondheid van den keizer en den Paus gedronken heeft. De nieuwe gezant heeft den zeldzen dag een verhoor gevraagd bij den Paus om hem zijne geloofsbriefen aan te bieden. »

Ook de overige Staten van Duitschland treden in dien weg. De koning van Wurtemberg is over eenige dagen bij den Paus geweest en staat op het punt zich te bekeeren. De Badensche regering heeft betrekkingen met den Paus aangeknoopt en nieuwe bisschoppen erkend. Beieren heeft het godsdienstig onderwijs in al zijne officieele scholen verplichtend gemaakt en eenen zaakgelastigde naar Rome gezonden.

Eenige maanden geleden heeft Oostenrijk de onzijdige officieele schoolafgeschaft en het onderwijs in den godsdienst verplichtend gemaakt; de bedorvenheid geraakte het land meester.

En **Engeland**, daar worden de katholieke bisschoppen aan de koninklijke tafel genoodigd; daar vereert de protestantsche koningin met haar bezoek de kloosters en de scholen van de jesuïeten! Het liberaal ministerie Gladstone heeft tegenwoordig eenen geheimen gezant te Rome, den heer Errington, gelast de betrekkingen tussehen Engeland en den Paus heraan te knoopen. In zitting van het Lagerhuis, 22 april zegde de heer Gladstone:

« Het Engelsch gouvernement weet sedert zeer lang, dat de Paus eene groote maatschappelijke macht is, in de oogjen van alle landen en mischien in Engeland nog meer dan elders, aangezien de toestand van Ierland. Ik moet overigens hulde brengen aan de vaderlandsheide, de getrouwheid en de loyaleit der katholieken. »

De eerste daad van dit ministerie, was eenen katholiek te benoemen als onderkoning van Indië.

Hoe is het met den godsdienst gesteld in **Amerika**, in de groote republiek der Vereenigde Staten, het bedrijvigst land der wereld? Niet alleen durft dan de Voorzitter, duizendmaal machtiger dan onze koning, de hulp Gods inroepen om het volk gelukkig te maken, maar nog beveelt hij *bedelingen*, dagen in de week, waarop al de zaken stil liggen en de menschen in de kerken Gods bescherming over het land roepen. Is dat belachelijk! En is de republiek in vervallen, in achteruitkruipende staat?

In een ander land van Amerika, in Chili, heeft het gouvernement besluten een standbeeld op te richten aan paus Pius IX, een der grootste weldoeners van het menschenom.

Gij ziet dus wel, vrienden, lezers, dat er niet veel eer aan vast is van met de ministers, in navolging der fransche blagueurs, tegen de religie uit te vallen.

Er zijn menschen, en velen, die zeggen: 't is mode van tegen de *papen* te schreeuwen en wij doen mee met den hoop. Of dit verstandig handelen is, laten wij hen zelve bepezen. Maar als zij het kontrarie deden, zouden zij dan niet van de nieuwste mode, met den meesten hoop en ook in het beste gezelschap zijn.

Wij kunnen niet beter eindigen dan met de woorden die de heer Modderman, minister van justitie in Holland, uitprak in de Tweede Kamer der Staten den 15 Januari 1882. Eenige liberalen hadden voorgesteld de aanroeping van God weg te laten bij het afleggen van den eed.

« Laat ons het voorbeeld niet volgen, zegde de minister, van sommige kortzinnige volkeren, die hun geluk zoeken in de vervolging van den godsdienst. Die dwaasheid zullen zij later met bloedige tranen beweenen. De godsdienst is immers de eenige steun der zedeleer en der maatschappelijke tucht. »

« Men zal mij tegenwerpen dat er menschen zijn die niet enen godsdienst belijden en toch eerlijk en zedelijk zijn. Ik zal vragen welkdanig hunne opvoeding geweest is. De godsdienst is eene zon die haar licht nog verspreidt over het leven, zelfs als de driften of belangen haar bevolken. De heilzame leer der jeugd wordt nooit volkomen uitgewischt. Wie zal zeggen wat een geslacht zou zijn, opgeleid in de verachting van den godsdienst en zijne wetten? De gansehe geschiedenis heeft maar een kreet om met den dichter te roepen.

« Un peuple sans Dieu est un peuple sans gloire. »
 Een goddeloos volk is rijp voor slavernij. »
 JAN VAN BRUNSELE.

van geluk. Doch als hij op straat de in fluwel en zijde gehulde, en thans steeds naar de nieuwe mode gekleede jonge weduwe ontmoet, die altijd haar hoofd afwendt alsof zij het eerlijke gezicht van denouden man nooit heeft gezien, dan mompelt hij vergevoegd in den haard: « Die kraansjes van vergeveertjes hebben toch niet geholpen, mevrouw! »

De schoone vrouw kan overigens haren fraai welgevormden arm niet meer met den armband versieren; haar vader heeft hem nauwezerd, met de opmerking dat hij door « toeval en vergissing » in zijn bezit was gekomen, aan de erven Hirschsprung teruggegeven. Hij heeft op zeer gespannen voet met zijne dochter, dewijl zij de onuitsprekelijke domheid begaan heeft, zijn aandeel aan den roof te bevestigen. Zij heeft sinds lang den straalkrans van vroomheid en zachte goedhartigheid verloren, terwijl haar Annatje onder vreemde verzorging een zekerer dood te gemoet kwijnt.

En hij, de gestrange bloedverwant aan den Rijn? Het is niet te denken, dat de Nemesis hem op aarde zal bereiken; hij zal in vrome berusting alles wat hem overkomen mag, eene beproeving noemen. Wij geven hem dus aan het openbaar gerecht over; de gevoelige straf voor den huicheelaar is, dat hem voor aller oog het masker van het gezicht wordt afgenomen.

Mevrouw Helwig zit nog altijd voor haar venster. Het ongeluk is eindelijk ook over haren gewijden drempel getreden: zij heeft twee kinderen ver-

Kiezingen van Tongeren.

De katholieke associatie der verschillende kantons van het arrondissement Tongeren zullen zich eerstsdags vergaderen om de kandidaten aan te duiden voor de wetgevende kiezingen van den 15 Juni.

Van heden af kan men verzekeren dat de namen der heeren g aaf de Borchgrave d'Altena voor het Senaat, en ridder Schartzten voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers met eenparige stemmen zullen uitgeroepen worden.

Twee kandidaten lieden zich aan om den heer graaf de Borchgrave d'Altena in de Kamer te gaan vervangen: M. C. de Borman en M. den advocaat Meyers. Beiden zijn onder alle opzichten het vertrouwen waardig der heeren kiezers van het arrondissement Tongeren.

Als burgemeester van Schalkhoven, als provinciaal raadshid, als lid der bestendige deputatie, heeft M. de Borman bewijzen gegeven van grondige bestuurlijke bekwaamheden, van eene volmaakte kennis van zaken, van eene dienstvaardigheid die in geene gelegenheid te kort gebleven is. Man van studie en ernstige werker, heeft hij zich bekend gemaakt door merkwaaardige geschiedkundige werken, die vooral de provincie Limburg tot voorwerp hebben.

De titels die M. den advocaat Meyers aanbevelen zijn niet minder gewichtig. Hij is gekend als een schitterende redenaar, wiens welsprekendheid gepaard gaat met eenen goedtenden geest en met uitgestrekte rechtelijke en bestuurlijke kennis. M. Meyers zou ongetwijfeld weldra in de Kamer eene aanzienlijke plaats bekleden in de eerste rangen der katholieke redenaars.

Volgen wij hierbij, dat, welk ook de uitslag van den poll zij, de beide kandidaten zullen getrouw blijven aan de eene verbintenis die hun opgelegd is, zich aan de uitpraak der associatie te onderwerpen.

Het Comité der kath. lieke associatie van het kanton Tongeren zal zich morgend zondag vergaderen, om de aanbiedingen van Kandidaten te ontvangen en den dag der algemeene vergadering der katholieke associatie vast te stellen.

De katholieke associatie van het kanton Borgloon heeft verleden maandag den heer C. de Borman als haren kandidaat uitgeroepen. 29 leden waren tegenwoordig. M. de Borman bekwam 27 stemmen; er waren twee witte briefjes.

M. Thonnard.

Wij hebben verleden donderdag iets aardigs in de *Muse*, een geuzenblad van Luik, gelezen. Heel seriens maakt de *Muse* bekend dat de liberalen van Tongeren eenen kandidaat gevonden hebben voor de Kamer der Volksvertegenwoordigers. Wie die kandidaat is, behoef niet gevraagd; het is niemand anders dan den onvergelykijken Thonnard; gij weet wel, den waalschen jongen waar de kiezers van het arrondissement Tongeren verleden jaar kennis mede gemaakt hebben.

Hij kreeg verleden jaar 345 stemmen op 1190 kiezers. Als hij zich goed houdt zal hij er den 15 juni mischien nog zoo veel krijgen; maar rechtuit gezegd wij durven er niet voor goed spreken.

De *Muse* verhaalt ook dat de tongersche liberalen naar eenen tweeden kandidaat visschen om hem met M. Thonnard op den rang te zetten, en alzoo de liberale lijst te volledige; maar met tranen in de stem voegt de *Muse* er bij dat die tweede kandidaat tot hiertoe nog niet heeft willen bidden.

Dat is inderdaad droevig! Wat nog droeviger is, dat is dat er, om de lijst te volledige, een derde kandidaat zoo noodig zijn. Waar dien gezocht?

De laatste tijdingen melden dat de tweede kandidaat de tongersche geuzen heeft wandelen gezonden. M. Thonnard blijft alleen op den rang tegen de drie katholieke kandidaten.

« Que voulez-vous qu'il fit contre trois? qu'il mourût, non de Thonnard! »

laren; haren zoon Johannes heeft zij verstoeten en op zekeren dag kwam het bericht tot haar, dat Nathanael in een tweegevecht gebleven was. Hij heeft vele schulden en een geschandvlekt naam nagelaten. De ijverer trekken der groote vrouw zijn slapper geworden, en 't komt menigzoon voor, dat het hoofd, 't geen steeds den strengsten stempel van hoogmoed en onfeilbaarheid droeg, vaak als vermoed op de hoest is gezonken. De professor heeft haar onlangs de geloofte van zijn eerste kind meegedeeld. Sedert dien tijd ligt er in haar breinrandje, waarin anders nooit dan grove blauwe wol voor kousen der kalkkinderen gevonden werd, een fijn rozenrood breuwerk, waaraan mevr. Helwig steeds stedsgevigje en onafgebroken werkt. Rika beweert, dat het geen zendingwerk, maar een fijn kinderboekje is. Of en wanneer die sierlijke rozenroode kousjes de voetjes van het jongste lid der familie Helwig bekleeden zullen, weten wij niet, maar het moet tot eer van het menscheijk geslacht gezegd worden, dat er geene ziel zoo verhard is, of er wordt eene gevoelige plek, eene edele opwelling, eene liefdelijke snaar, in aangehouden; zij wordt wel is waar, dikwijls dezen inwendigen schat niet gewaar, wanneer de opwekking van hinnen ontbreekt. Maar mischien is de grootmoederlijke liefde zulk een onvermoede warme plek, in het hart der groote vrouw, eene plek die, plotseling ontgleid, een zacht licht verspreidt, en het overige ijs in haar hart doet smelten.

Laat ons dit hopen, lieve lezer!